

ACC. NR. 2364

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Rjell Hagberg  
Härad: FROSTA Adress: \_\_\_\_\_  
Socken: S. RÖRUM Berättat av: Jöns Persson  
Uppteckningsår: \_\_\_\_\_ Född år \_\_\_\_\_ i S. RÖRUM

Uppteckningen rör

Se REG.

Stad. Hl.

Hl Stad.

Skriv endast på denna sida!

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

1.

Rökelse

Rökelse

Om man blev så där illamående skulle man plocka nio  
slags ris och nio slags blommor midsommarafton sedan solen  
gått ner. Dessa torkades och förvarades i en påse på loftet.  
Man lade örterna på ett järn med glöd och hade ett lakan  
över det , så att man kunde inandas rökelsen.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

2.

Håret

Håret

De gamla lät håret växa , så att det räckte långt

ner på axlarna och klippte det inte såsom nu för tiden.

Det fanns också då endast få , som voro skall/huvade.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

3

Tur med djur

Tur med djur

De sade förr i tiden, att de kunde bli av med grisar, och de skulle då stjäla en gris från en annan. Då skulle de få tur igen. De brukade stjäla grisarna, när dessa voro ungefär 14 dagar gamla.

Jag vet själv, att somliga ha tur med sina kreatur och andra ha otur. Här finns t. ex. en som aldrig har tur med får. Andra ha sådan tur, att om de ha fyra får, så får de åtta lamm efter dem.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

4.

Brännvinsbröd

Brännvinsbröd

Under höstningen fick både fruntimmer och karlar en sup  
till meraften. Halva supen drack de och halva slog de på  
en brödskena. Detta kallades för brännvinsbröd.

2464

LUNDS UNIVERSITETETS  
FOLKMINNESARKIV

5

Kraftmat

Kraftmat

En dräng var ute och plöjde. Han såg då en käring,  
som bodde i närheten, komma ut och lägga en söndergången  
grissla på stenvallen. Drängen gick fram och tittade på den  
och tog sig för att laga den. ~~Om~~ Senare gick han förbi  
samma ställe, och då var grisslan borta, men i stället låg  
där smörmad. Drängen åt upp denna och han blev härav så  
stark, att han kunde ta en tunna säd under vardera armen.

Nattvarden

I Kristianstad fanns det en handlare, som hette Hinse. Det berättades, att feta människor, som kommo till honom försvunno. En handlare här från trakten, hade varit och hämtat sill hos honom. Men när han öppnade tunnorna, ~~fanns~~ låg i den ena ett par människo-

händer i kors överst. Handlar~~en~~ blev sedan mycket rik, ty han fick väl pengar av H. för att han ej skulle tala om det. Det lär finnas ett land, där de gagna människokött till nattvarden i stället för bröd och vin.

Nattvarden

Människokött  
i stället för  
bröd och vin.

Skam  
Första  
S. Rön

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

2464

Cyrt. R. Hagberg

7

P. J. Rön  
S. Rön

Åska

Åska

När det åskade sade de gamla: "Nu är Tor ute  
och dönar."



Skane  
St. Pion. br.  
Ant. J. Hagberg

2464

8.

UNIVERSITETET  
FINLANDS  
HISTORISKA  
MUSEET  
Helsingfors

Osalign ande

Osalign ande

En präst var ute och åkte och han fick då vid  
vägkanten syn på en man , som satt och spelade o-  
avbrutet. Prästen stannade och frågade , varför man-  
nen satt och spelade. Mannen svarade, att han måste  
"vandras sin tid" , men sedan skulle han bli fri. Det

var en osalign ande. Då sade prästen, att han aldrig  
skulle bli fri - förr skulle prästens <sup>käpp</sup> stav grönska.

Men när prästen kört ett stycke började ~~XXX~~ käppen  
grönska, och då vände prästen om till mannen och sade,  
att han aldrig mer skulle döma någon.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

9.

Davids psalm

Davids psalm

Om någon hade blivit bestulen eller lurad i affärer,  
så skulle han stiga upp tidigt innan solen gick upp och  
läsa en viss av Davids psalmer - vilken minns jag ej -  
under ett års tid. Samma psalm hela tiden. Den som lurat  
skulle då råka i fördärv.

Jag kände en kvinna, som de påstod , att hon blivit  
lurad av en man och att hon steg upp på morgnarna och läste  
psalmen . Mannen snavade emellertid en dag och skar sig  
svårt på lien.

Skane  
B. Rosen  
vint. J. Kallberg

10.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Prästen Nymansson

Prästen Nymansson

Prästen Nymansson var illa hatad av alla sina

ämbetsbröder - han var så "styv" mot dem. Han var mycket  
anlitad av de sjuke. Han hade en massa katter, och  
han strök en blå katt med handen och fick därigenom  
elektricitet, ty katterna äro så elektriska. Sedan lade  
han händerna på folk, som kommo till honom och botade  
dem härigenom.

Thine  
S. P. H. H. H.  
H. H. H. H. H.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Frimureriet

Frimureriet

En bonde frågade en gång en präst om frimureriet.

Jo, svarade prästen, frimureriet fanns redan på Abrahams

tid och Kristus var den ~~största~~ ~~största~~ ~~största~~ styvaste

frimuraren. Men det skall inte uppenbaras, förrän de sju

insegeln i Uppenbarelseboken uppenbaras.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

---

Säga upp rättorSäga upprättor.

---

Här fanns förr i tiden en gammal kvinna, om vilken

de berättade, att hon kunde säga upp rättorna , så att

de flyttade allesamman. Men hur hon bar sig åt, det vet

inte jag.

---

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Skriva kors

Skriva kors

För att en resa skulle gå lyckosamt, skrev bönderna  
ett kors framför hästarna med piskskäftet. Jag har själv  
sett det, men det hjälpte inte, för lika väl körde de ihjäl  
sig, när de voro fulla.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

14.

Oblaten

Oblaten

Det fanns folk, som aldrig sköt bom på ett djur. ~~Om~~ De sade, att om man tog en oblat - det skulle vara den första oblaten, alltså vid konfirmationen - och sköt rätt genom den med en pistol eller en bössa, så skulle man aldrig skjuta bom på ett djur. Men det var nog inte många, som försökte sig på det, ty de drog sig för att använda oblaten till något sådant.

Skane  
Frosta hl  
P. P. P. P.

1888. 15. 15. Hagberg  
ber. av Jons Persson  
2464 LINDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV  
S. P. P.

Mjölkhare

Mjölkhare

<sup>mjölkhare</sup>  
Mjölkharen, det var en hare som korna för bönderna.

Det var någon som kunde häxa och haren kom till honom  
och lämnade mjölken.

En jägare berättade för mig, att om det kom tre ha-  
rar, så skulle de inte skjuta på den första och andra, ty  
det var omöjligt att skjuta dem - det var mjölkharar. Men  
sommiga laddade med silver eller rödlöksknoppar. De skulle  
då kunna skjuta mjölkhararna. Men de sade, att om de skju-  
tet en mjölkhare, så ~~WAXXEX~~ blev det bara litet skräp ef-  
ter den.



2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

16.

Rödlöksknoppar

Rödlöksknoppar

Några drängar roade sig en gång med att skjuta på en flaska. Men hur de sköt så gick ändå inte flaskan sönder. En dräng stoppade då något i bössan - de hade på den tiden mynningsladdare - och flaskan gick då sönder, när han sköt. De andra drängarna frågade då vad han hade laddat med. Jo, berättade han, han hade stoppat en rödlöksknopp i bössan, ty det fanns en nål från en liksvepning i flaskan, och det var därför som flaskan ej hade gått sönder.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNERARKIV

17.

Skjuta bom

Skjuta bom

Hade man ett stycke bröd i en mössa, så skulle ej skottet taga, om man sköt på den.

Det fanns en gubbe, som var mycket skicklig jägare.

En dag, när vi voro några tillsammans, tog en dräng min mössa från mig och kastade upp den i luften och gubben sköt på den. Men när vi tittade på mössan, hade skottet ej råkat. Jag kastade då själv upp mössan och gubben sköy en gång till, men bom denna gång också. Då började vi grina åt gubben, men han sade: "I behöven inte grina. Huvan har varit i kyrkan både böndar och andra dar."

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

18.

Gren i marken

Gren i marken

De berättade, att det fanns jägare, som stack ner  
en gren eller kvist i marken och då kommo djur och bet  
i grenen, så att de kunde skjuta dem.

Svavel

Svavel

Kände de sig sjuka och trodde, att de råkat ut för skit  
tände de eld på tre svavelstickor och förde <sup>lång</sup> tre gånger runt  
huvudet - två gånger åt det ena hållet och en gång åt det an-  
dra, sedan de först hade luktat på stickorna. Därefter spot-  
tade de på dem och kastade dem på golvet och trampade på dem.

2464

20.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Rönnepinne

Rönnepinne

Jag har hört talas om en man, som hade en rönne-  
pinne i sin börs. Men om det var för pengarna inte skul-  
le tryta eller för något annat ändamål, det vete hundan.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVMaranMaran

Maran flätar hästens man om nätterna. Det är nästan omöjligt att lösa upp dessa flätor. När de gick bort blev hästen dålig, men han blev bättre när maran flätat honom igen.

Marasten

Marasten kallades en vit sten med hål genom. Denna hängde man över sängen för att skydda sig mot maran.

Lätt barns  
börd.

Om en kvinna ville ha en lätt barnsbörd, skulle hon krypa genom ett fölaham. Men de sade, att barnet då blev mara.

2464

22.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Stanna blod

Stanna blod

En gubbe skulle en gång kastrera en hingst på en gård. När han gått märkte bonden, att det blödde väl mycket och han sade till drängen, att han skulle skynda fatt gubben och be honom komma tillbaka och stanna blodflödet. Gubben vände om, men när han gått ett stycke, sade han till drängen: "Ja, nu kan du gå ensam hem, för nu har det stannat av." Drängen frågade gubben, huru han bar sig åt, men denne svarade: "Det kan du inte lära. Det skulle du lärt, innan du gick och läste." När drängen kom hem hade blodflödet stannat.

Skane  
Frorta  
S. Rönne

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Myt. P. H. Rönne  
Ber. J. Rönne  
S. Rönne  
2464

23.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

När Den Onde lurades

När Den onde lurades

En bonde ville bli fri från Den Onde. De skulle  
därför tävla om, vem som kunde göra det konstigaste  
tecknet.

Aa 1091

Den Onde kom då först körande med två skator. Men  
då tog bonden och spände för hustrun och pigan för  
skjutsen. De voro nakna och hade nerslaget hår och gingo  
baklänges. På detta sätt kom så bonden körande till Den  
Onde. Den Onde kunde omöjligen begripa vad det var för  
slags djur och därför förlorade han vadet och bonden blev  
fri.



2464

När Den Onde skulle  
välja svin

När Den Onde skul-  
le välja svin.

Den Onde skulle en gång få välja ut alla de  
svin han ville ha i en bondes svinahjord. Han valde  
åt sig alla som hade ~~raksvans~~ rumpan rätt ner. Men  
bonden visste råd. Han körde ut alla svinnen på ollon-  
bete och där blevo de feta och svansarna slogo nu  
knorr, för det är bara när de äro magra som de hänga  
rätt ner. Alla utom en gammal mager sugga hade knorr,  
och Den Onde fick alltså nöja sig med den. "Ja, Den  
Onde har då alltid varit dummer!" grinade bonden.

Aa 1036

2464

Skaffa pengar

Skaffa pengar

Den Onde skaffade pengar åt somliga, sade de. De lade bara plånboken under dynan på kvällen, när de lade sig att sova och på morgonen hade de så mycket pengar, som de ville ha.

En man i Häglinge kom en gång till en annan och ville låna pengar. "Jag har inga i kväll, men du kan ju komma igenntills i morgon, så skall du få låna." Men då förstod den andre, att mannen fick dem på genom att anlita Den Onde och han brydde sig ej ~~vara~~ om att komma tillbaka dagen där-

på, ty på det sättet ville han ej låna pengar. En annan bonde, som han träffade samma kväll och för vilken han berättade händelsen sade: "Ja, du kan likaså väl inte låna av den mannen."

En knekt som jag dikade tillsammans med talade om huru man skulle göra för att pengarna inte skulle tryta, men jag lade det inte på minnet, för jag var inte angelägen om att kunna det. Han sade också till mig: "Men du behöver inte göra det, <sup>därför att (fast)</sup> ty jag har gjort det." Han menade, att det inte var bra att göra sådant sådant.

2464

Kortspelare

Kortspelare

De trodde att somliga kortspelare kunde mer än  
andra. De kunde vinnan för jämnan från andra och mot-  
spelaren hade ideligen otur. Men det ansågs inte vara  
välsignelse med sådana pengar. Ett ordspråk sade också:  
"Vad fan gör, det tar han igen."

2464

Nio sorters tandvärk

## Nio sorters tandvärk

Det skall finnas nio ~~enki~~ olika sorters tandvärk  
säger dom . En man berättade därom följande:

Han hade en gång huggit ner en asp. När han klöv  
aspen fann han nio spikar i den - de voro inspikade tre  
och tre. ~~med~~ Han tog emellertid spikarna och stoppade i  
fickan för att taga dem med hem och använda dem, för  
spikarna voro bra. En dag fick han tag i en av spikarna  
och petade sig med den i munnen. Men då fick han en så  
förskräcklig tandvärk. Han förstod då , att det var någon  
som slagit in spikarna - en spik för varje sorts tandvärk -  
för att döva tandvärk på norra sidan av trädet.

29.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Tandvärk

Tandvärk

Jag vet att de tog och klöv en hagtornskvist och petade sig med i tanden om de hade tandvärk. De petade tills flisan var blodig och satte de sedan tillbaka igen och band en lase omkring, så att det växte dit igen.

De skulle sedan gå nio steg baklänges och aldrig mer vidlåda den platsen. Gjorde de det, skulle tandvärken komma tillbaka. Kom någon annan person till platsen och fick tag i flisan, så skulle han få tandvärken i stället.

Skane  
G. Bönn  
N. T. R. Hagberg

2464

SKANE ARKIVISTITET  
FINLANDINNESARKIV

30

Läsa bort spöken

Läsa bort spöken

Det fanns en präst i Fulltofta , som sades kunna  
läsa bort spöken. I Fulltofta fanns ett bränneri, där  
det spökade. Prästen efterskickades och läste bort det.  
Men när prästen hade läst , sade spöket: "Han har förfelat  
sig han med!" Spöket menade att prästen också hade gjort  
någon ond gärning. "Ja", sade prästen, "det har jag. Jag  
har stulit sex styver en gång, men det använde jag till  
att de köpa en bok för." De hörde spökets tal som ett dovt  
ljud. Men det försvann emellertid och visade sig icke mer.

Thane  
La Rönne  
M. K. Hagberg

31

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

2464

Spökhistoria

Spökhistoria

Det var likasom någon gick genom sovrummet under natten i en Prästgård. Till sist frågade prästen, vad det gick efter. Då skulle spöket ha svarat att det vänts så i hundra och femtio ~~år~~ år, och om prästen ville ta jord vid den och den ~~stanna~~ stenen och föra till kyrkogården, så kanske han kunde bli fri. De hade förut två gånger tagit jord vid den stenen och fört till kyrkogården och detta var nu den tredje gången. Antagligen hade de två gånger förut frågat spöket och fått veta, att de skulle taga jord vid stenen och föra till kyrkogården.



*Skane  
Pa Rönne  
H. H. Hagberg*

2

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

32.

Nu när det skedde för tredje gången skulle spöket  
få ro. Det skulle vara ett foster nergrävt där vid ste-  
nen och det skulle inte bli ro igen förrän det hade kom-  
mit till vigd jord.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVPsalm 481

## Psalm 481

Det finns en psalm i vår psalmbok - jag tror att det är nummer 481 - där varken Guds eller Frälsarens namn nämnas. Den skall vara diktad av konung David och han skall ha slagit vad ~~kommit överrens~~ med de andra psalmisterna, att den skulle komma in i psalmboken och stadfästas utav konungen. Han vann vadet.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVSäner om urtiden

## Säner om urtiden

En man har berättat för mig, att det i Amerika finns en bibel, som förklarar tiden ända till 25000 år före Kristi ~~tid~~ födelse. Men den bibeln skulle vara mycket dyr - den skulle kosta trettio daler /dollar/.

Mannen berättade också att Adams första hustru - han skulle nämligen ha haft en hustru innan Eva - skulle helt gått till det onda. Han sade också vad hon hette, men det har jag glömt. (Lilith)

Samme man sade, att människan skulle ha varit en fisk innan hon blev människa. (Lancetfishen)

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVStanna hästar

## Stanna hästar

En kusk på Göingeholm kunde stanna hästar. En präst, som hette baron Rabe skulle en gång till herrgården för att viga . Men prästen var en riktig sabber, som aldrig kunde bliva färdig i tid. Men kusken stannade hästarna för de andra så att prästen kom ändå först till bröllopgården.

36.

2464

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Svartkonst

Svartkonst

När en klok givit bort sin vetenskap till en annan person kan han inte själv utöva den sedan.

En man kom till kusken Svensson på Göingeholm och bad, att denne skulle lära honom att "stanna blod". "Det kan jag inte" sade kusken, "för jag har lärt bort det till en av mina söner."

37.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

2464

Sina bort

Sina bort

När någon läste bort något ont t. ex. tandvärk,  
sade de att han "sinade" bort det.

2464

Skaffa fram stulet

## Skaffa fram stulet

En piga på Göinge-holm hade stulit ett par vantar från kusken på Göinge-holm. Denne kunde mer än andra, och en dag kommer pigan och lägger vantarna på kuskens tallrik, när han satt och åt. Han bara tittade på henne strängt ett tag och så sade han: "Ja, du skall låta andras saker vara."

39.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

2464

Barnaföderskor

Barnaföderskor

När en kvinna fött barn köpte man <sup>?</sup>divelstreck ,  
vilket syddes in i lindan, som hon hade runt livet.

= Dyvelsdräk  
(paa Dansk)

Det skulle skydda mot skit.



40

2464

LUNDS UNIVERSITETETS  
FOLKMINNESARKIV

Kalvning

Kalvning

När en ko kalvat skulle de lägga en kniv på skam-  
len, när kon första gången släpptes ut till bete eller  
vattning.

---

2464

41

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

## Register.

- Röpselse - s. 1.  
 Håret - s. 2.  
 Tur med djur - 3.  
 Brännvingbjöd - 4.  
 Kraftmat - 5.  
 Naturnaden - 6.  
 Råka - 7.  
 Ossuig ande - 8.  
 Davids psalm - s. 9.  
 Prästen Nymansson - s. 10.  
 Finnsveriet - s. 11.  
 Söga upp råtor - s. 12.  
 Skriva kors - s. 13.  
 Oblatten - s. 14.  
 Nyöckhane - s. 15.  
 Röstlösknoppar - s. 16.  
 Skjutad bonn - s. 17.  
 Vis jantö - grun. macken - s. 18.  
 Svavel - s. 19.  
 Rönnequine i bösen - s. 20.  
 Maran - s. 21.  
 Slanna blod - s. 22.  
 Den Onde lucas - s. 23.  
 Den Onde väjer sovin - s. 24.  
 Låna pengar av bin Onde - s. 25.  
 Koel spel - s. 27.  
 Tandvåk - s. 28. - 29.  
 Läsa bort spöken - s. 30.  
 Spökhistoria - s. 31. - 32.  
 Om psalmen 481 - s. 33.  
 Sägner om uttiden - s. 34.  
 Slanna hästar - s. 35.  
 Svart bonn - s. 36.  
 Signa bort sjukdom - s. 37.  
 Skaffa fram stulet - s. 38.  
 Bornaföderskor - s. 39.  
 Kalvning - s. 40.